

Až do města Aš

Slovenská republika, Česká republika 2012

Formát: DCP, DVD, Blu-ray, barevný, 1:1.85, zvuk 5.1

Délka: 82 min

Verze: slovensko, česky

Distributor: CinemArt, a. s.

Žánr: drama

Přístupnost: od 15 let

Premiéra 15. listopadu 2012

Tvůrci:

Režie	Iveta Grófová
Scénář	Iveta Grófová, Marek Leščák
Kamera	Viera Bačíková
Střih	Maroš Šlapeta
Hudba	Matej Hlaváč
Zvuk	Tobias Potočný
Producenti	Barbara Kipsová, Jiří Konečný, Ivan Ostrochovský
Výroba	Protos Productions, endorfilm, Punkchart Films
Koprodukce	Česká televize, RTVS, atelier.doc, partizanfilm, Hulapa film

Hrají:

<i>Dorotka</i>	Dorota Billá
<i>Silvie</i>	Silvia Halušicová
a další:	Robin Horký, Jarka Bučincová

O FILMU:

Jeden z neočekávanějších hraných debutů tohoto roku, který je kandidátem Slovenska na Oscara.

Dorotka právě odmaturovala a ráda by se vrhla do života. Na východním Slovensku, odkud pochází, ji však příliš štěstí nečeká. S těžkým srdcem se tak loučí se svým přítelem, opouští svou rodinu a vydává se za lepším životem až do vzdálené Aše. Její nespoutaná spolubydlící z ubytovny Silvie ji záhy seznamuje s odvrácenou stranou života v tomto pohraničním městě, do kterého se Dorotka stále hlouběji propadá. Její sny se postupně mění v popel a návrat domů není možný. Může vztah s postarším Němcem být vysvobozením? Je to jen oboustranně výhodné nebo je to láska?

Originální poetika mladé režisérky, která kombinuje syrový realismus se snovou animací, vytváří nezapomenutelné filmové obrazy.

***Pro mě bylo důležité zachytit co nejvěrněji motivace dívky z tohoto prostředí k drsným životním rozhodnutím, která se na povrchu mohou zdát být amorální,* řekla scenáristka a režisérka Iveta Grófová.**

Zahajovací film soutěžní sekce Na východ od Západu na MFF Karlovy Vary 2012 byl s úspěchem promítán: na prestižním Londýnském filmovém festivalu, na festivalu Message to Man v Petrohradu a v norském Bergenu. Uznávaný britský filmový teoretik specializující se na českou a slovenskou kinematografii Peter Hames o filmu *Až do města Aš* do katalogu BFI Londýnského filmového festivalu napsal:

První scény se záběry továren připomínají práce režiséra Kena Loache /možná ještě více film Miloše Formana z roku 1965 *Lásky jedné plavovlásky*/ a naznačují, že pracovní podmínky se zde v mnoha případech stále nezměnily.

Drama *Až do města Aš* dále bylo vybráno do hlavní soutěže v Seville, v Turíně nebo v Lucemburku. Naposledy si příběh mladé Slovenky odnesl cenu Zlatý Anděl za nejlepší režii v mezinárodní soutěži Mezinárodního filmového festivalu Tofifest 2012 v Polsku. Porota své rozhodnutí zdůvodnila takto:

Nekompromisní režie, odvážná po formální stránce, autorka se nevyhýbala jakémukoliv zjednodušení zobrazení osudu hlavní hrdinky filmu, která byla uvržena do propasti plné lidského ponížení.

Ceny 10. ročníku MFF Tofifest 2012 byly uděleny v pátek 26. října. Film *Až do města Aš* dostal cenu 20.000 PLN financovanou Agnieszkou Odorowicz, ředitelkou Polského filmového institutu.

Slovenská dokumentaristka Iveta Grófová si pro svůj hraný debut zvolila silný sociální příběh. Díky obsazení neherců a využití autentických záberů se jí podařilo vytvořit syrový a zároveň působivý film. *Až do města Aš* je minimalistický snímek, pozoruhodné sociální drama inspirované reálným prostředím a osudy žen, které se snaží vydělat si v Aši peníze, ale někdy jim jde bohužel pouze o přežití.

Snímek *Až do města Aš* vstoupil do slovenských kin 13. září tohoto roku a do českých se chystá 15. listopadu 2012.

PROFILY TVŮRCŮ:

IVETA GRÓFOVÁ námět, scénář a režie /1980, Trenčín/

Absolvovala Ateliér animované tvorby /2004/ a Ateliér dokumentární tvorby /2009/ na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě. Režirovala krátke dokumenty: *Aspoň, že tak* /2003/, *Politika kvality* /2005/, *Nazdar partička* /2005/, *Gastarbeiteri* /2007/ a krátký animovaný film *Bolo nás 11* /2004/. *Až do města Aš* je jejím celovečerním hraným debutem, který měl slavnostní premiéru na MFF Karlovy Vary 2012 v soutěžní sekci Na východ od Západu.

VIERA BAČÍKOVÁ /kamera/

V roce 2007 absolvovala Filmovou a televizní fakultu na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě - obor kameramanská tvorba. Spolupracuje s různými tvůrci: Peter Kerekeš, Viera Čakányová, Ján Opárty, Tina Diosi, Iveta Grófová a další. Natočila několik dokumentárních cyklů a filmů, některé z nich i v České republice /např. se podílela na dokumentárním cyklu *Rodinné križovatky* - ČT Brno, televizním dokumentárním cyklu *Co by kdyby* (2010), *Nežných 19 rokov* - STV (2008), *Čtenářský deník* - ČT Brno, *Puberťačky* - ČT Brno/.

DOROTA BILLÁ /role Dorotka/

Když si mě vybrali, abych ztvárnila hlavní postavu ve filmu Až do města Aš, měla jsem pouhých sedmnáct let a byla jsem velmi plachá dívka. Vždy jsem snila o tom, že jednou budu herečka, proto jsem tuto nabídku přijala. První polovina natáčení mě velmi bavila. Především scény se Silvií, která hraje ve snímku moji kamarádku. Tyto scény byly lehké, protože Silvie mě neustále rozesmívala. Přišly ale také velmi náročné scény. Zejména situace, ve kterých jsem hrála s Němcem Johannem. Pocházím z rómské komunity a věřím, že místní lidé od nás z osady Petrová pochopí, že to celé byla moje herecká role a nešlo o můj skutečný život.

SILVIA HALUŠICOVÁ /role Silvie/

Při tomto filmu jsem měla příležitost pochopit, že být nehercem před kamerou je úplně jiná zkušenost než být hercem. Nemáte napsané dialogy, jde o to umět správně zareagovat v dané situaci. Hlavně nic nehrát, snažit se vcítit do reálného prostředí, ve kterém se nacházíte a do lidí, kteří mě obklopují. Od starého Němce až po skutečné prostitutky. Byla to pro mě silná a drsná zkušenost. Ted' čekám na další pohodovější - hereckou příležitost.

ROZHOVOR S REŽISÉRKOU IVETOU GRÓFOVOU:

Co Vás inspirovalo k natočení filmu a proč se děj odehrává právě v Aši?

V Aši je velmi jednoduché najít šokující příběh. Často sa dočtete, ktorou prostitutku zde mučili, přepadli či okradli Němce v autě... V Čechách je k tomu už jistá averze, protože Němci do Aše chodí natáčet naopak to nejhorší, co se dá k tomuto tématu najít. Proto jsem si řekla, proč to točit podobně? A odpověď? Východiskem pro můj film byla otázka, jak je možné, že se z obyčejné dívky, která jde za prací do Aše, stane časem někdo úplně jiný? Snažila jsem se stále myslet na její postupnou - zvláštní přeměnu, kterou jsem se snažila zachytit autentickým způsobem. Díky obsazení neherců a využití autentických záběrů se mi podařilo do filmu dostat syrovost.

Jak vznikl film?

Nejprve jsem do Aše dlouho chodila jen na průzkum, vybírala reálná prostředí, poznávala nové lidi a připravovala jsem si natáčení dokumentárního filmu. Postupně jsem pro natáčení získala několik lidí, kteří ve filmu ztvárňují sebe sama a natočila s nimi pár dokumentárních záběrů, které jsou součástí hraného filmu. Problém byl s hlavními ženskými postavami. Pokud vyprávím příběh o dívkách, které sociální situace dožene k tomu, že vymění práci v textilní továrně za práci v bordelu nebo se nechají vydržovat německým důchodcem, tak tyto ženy o tom nechtějí nebo nemohou vypovídat na kameru otevřeně a upřímně. Potřebovala jsem jít do hloubky a zároveň najít někoho, na koho se dá spolehnout. Mnoho žen během natáčení uteklo do Německa. Chtěla jsem vyprávět příběh dvou děvčat v delším časovém období /od jejich práce v továrně až po jejich odchod do Německa/. Do reálného prostředí jsem se rozhodla zasadit dvě neherečky: Dorotku a Silvii. Hrály postavy obyčejných dívek, které přišly za prací a štěstím až do města Aš. Tak vznikla paradoxně příležitost vykreslit příběh pravdivěji, než by se mi to podařilo v dokumentu. /.../ V této fázi jsem spolu se scenáristou Markem Leščákem začala psát novou verzi scénáře pro hraný film na základě odpozorovaných situací, které vycházely z již natočeného materiálu pro dokument. Základní příběh zůstal nezměněn, bylo však potřebné dotáhnout jednotlivé linie filmu, motivace postav a důsledněji pracovat s příběhem. Na základě tohoto hraného scénáře byly dotočené chybějící obrazy, které byly s neherci nasnímané metodou hraného filmu. Musely být natočeny přesně, aby film začal fungovat jako celek.

Do jaké míry se Vám podařilo zachovat autenticitu při změně z dokumentu na hraný film?

Měla jsem štěstí na kameramanku Vieru Bačíkovou, jejíž hlavní předností je schopnost nacházet výtvarné obrazy v nestylizovaném prostředí. Umí vcítit, jaký způsob snímání je v dané situaci nejlepší - nejprůrozanější. Pracuje s velkou pokorou. Kamera se má přizpůsobit vzniklé situaci a

jejím představitelům, nikoliv naopak. Bez její citlivé práce za kamerou bych autenticity dosáhla velmi těžko.

Jde o velmi silné téma, v čem Vás fascinovalo?

Podobné příběhy se dějí v Aši normálně, pro místní lidi jde o důvěrně známé situace. V osmnácti letech jsem se poprvé dostala do Aše, pár měsíců jsem šla v jedné z textilek, která je rovněž natočená ve filmu. Tenkrát mě toto prostředí opravdu šokovalo a po pár měsících jsem se sbalila a zdrhla domů. Zřejmě jsem sama v této době potřebovala dostat odpovědi na některé otázky, porozumět nějakým okolnostem, které určité ženy doženou k sebe-destructivním rozhodnutím.

Jak probíhal výběr hlavních hrdinek?

Předobrazem hlavních postav byly některé skutečné ženy z Aše. Chtěla jsem najít neherečky s podobným temperamentem a stejnou životní situací, aby se při hraní mohly inspirovat vlastní zkušenostmi. Nejprve jsem hlavní představitelku hledala na středních školách, nakonec jsem ji objevila v osadě Petrová u Bardejova. Dorotka je z prostředí, kde se běžně odchází za prací do západních Čech. Nebylo to pro ni nic nového. Líbila se mi její dětskost a zasněnost. Druhá hlavní postava Silvie si spíše našla mě, toužila být herečkou. Má neuvěřitelnou odvahu a talent pro improvizaci, což filmu pomohlo. Pro obě jsem se rozhodla intuitivně, žádné klasické herecké zkoušky neproběhly. Poté, co jsme se blíže poznaly, přepsala jsem scénář, aby Dorotce a Silvě seděl přímo na tělo.

Jak byste charakterizovala hlavní ženské postavy?

Dorotka je typ naivního děvčete, má své sny, je lehce ovlivnitelná a události více méně pasivně pozoruje, neschopna něco změnit. Naopak Silvie situace vytváří, posouvá příběh vpřed a brání se drsné realitě.

Jak se Vám pracovalo s neherci?

Téměř všechny protagonisty filmu znám a již při psaní scénáře jsem se pokoušela odhadnout, jak by mohli zareagovat v dané situaci. Proto práce s neherci byla stejná, ať už šlo o hraný či dokumentární snímek. Naopak podstatný rozdíl jsem cítila při natáčení postelových scén, které by při realizaci dokumentu nebylo možné natočit. Zde je jasné, že jde o hraný film.

V čem podle Vás má šanci film Až do města Aš diváka zaujmout?

Přála bych si, aby oslovil autenticitou a samozřejmě příběhem Dorotky a Silvie, za kterým se skrývají podobné a často mnohem drsnější příběhy skutečných žen z Aše a okolí.

ROZHOVOR S KAMERAMANKOU VIEROU BAČÍKOVOU:

Ve filmu působí město Aš jako nesmírně fotogenické místo, jak jste to s režisérkou dokázaly?

Je to tak. Myslím, že dojem neskutečného, umělého světa souvisí také s místní architekturou. Ulice působí víc jako filmové kulisy než skutečné místo. A k tomu noční život, blikající neony, bary...

Jak zapůsobilo město Aš na Vás osobně?

Fascinoval mě především multikulturní charakter města. Žijí zde Ukrajinky, Vietnamky, Rómky, Češky, Slovenky i bohatí Němci, kteří si tady běžně odskočí na oběd nebo na večeři do některé z místních restaurací či přichází vyloženě jako sexuální turisté. A k tomu velké množství hlučných diskoték, kde se baví mladí lidé. Působilo to na mě jako zvláštní svět a měla jsem problém uvěřit, že ho obývají skuteční lidé, kteří žijí své každodenní životy.

Jakou jste zvolily obrazovou koncepci snímku?

Na začátku jsme si s Ivetou řekly, že to chceme postavit na dlouhých statických celcích a v tomto

stylu jsme začaly realizovat první scény na východním Slovensku a Aši. Na place jsme z této metody měly výborný pocit a zdálo se nám, že herecký projev působí bezprostředně, ale naopak ve střížně jsme z natočeného materiálu už tak nadšené nebyly, protože výsledek byl příliš hraný na kameru. Procítly jsme a začaly jsme hledat jiné řešení.

A skončily jste vlastně přesně naopak.

To je pravda. Postupně jsme začaly sledovat postavy na „dlouhé sklo“. Tento odstup umožňuje neherci být sám sebou, protože pokud vznikne mezi kamerou a protagonisty prostor, v divákovi to vyvolá pocit, jakoby se díval na něco, co se odehrává bez přítomnosti kamer a filmového štábu.

Film jste točily na digitální kamery, do snímku jste zakomponovaly také záběry natáčené na mobil nebo webkameru, proč?

Motiv webkamery byl už od začátku ve scénáři, mně se velmi líbil a jen dokresluje absurditu vztahu - kontaktu dvou mladých lidí na dálku. Scéna s mobilem působí dojmem, že se dívky natáčí navzájem. V této scéně opět šlo o posílení pocitu autenticity, kdy hrdinky se dostanou do nebezpečí a jsou v mezní situaci samy. Tuto scénu točila Iveta na iPhone.

Co očekáváte od filmu Až do města Aš, na co byste nalákala diváky do kin?

Doufám, že díky filmu Až do města Aš se může změnit pohled na dívky, které mají podobný osud jako Dorotka. Snímek ukazuje, že věci jsou komplikovanější, než se na první pohled může zdát. Byly bychom rády, kdy by film nezapadl a pomohl nám v dalším společném projektu.